

Avdelning, handläggare, tfn, e-post

Tillväxtavdelningen

Marianne Dahlbäck 0660–88 372

marianne.dahlback@ornskoldsvik.se

Datum

2019-06-25

Ert datum

Beteckning

Kst/2019:419

Er beteckning

Havs- och Vattenmyndigheten
vattenmiljoochvattenkraft@havochvatten.se**Yttrande, KLF, angående revidering av föreskrifter om klassificering och miljö kvalitetsnormer avseende ytvatten (HVMFS 2013:19), föreskrifter om kartläggning och analys av ytvatten (HVMFS 2017:20) samt konsekvensbeskrivning****Övergripande synpunkter**

Samrådstid för den nationella planen för omprövning av vattenkraften och detta ärende är korta och olyckligt planerat då det i kommunerna är nämnderna som yttrar sig i ärenden – sällan tjänstemän. Detta gör att en samrådsperiod över sommaren – med allmän semester och inga nämnds-sammanträden – inte är optimal för att kunna ta del av den delaktighet som ges. De två ovan nämnda ärendena – hänger som Havs- och Vattenmyndigheten själv anger ihop. Örnsköldsviks kommun anser att det hade varit mer pedagogiskt och fördelaktigt att antingen hålla ihop ärendena i ett enda ärende eller att ha en längre och identisk samrådstid med tydlighet om att ärendena har stark koppling till varandra. Tydligheten finns inte angiven idag då det framkommer först när man läser handlingen.

I Vattenmyndighetens remiss angående väsentliga frågor inför arbetet med förvaltningsplan 2021 – 2027 omnämns inte heller arbetet med förklarande av KMV och omprövning av vattenkraften som en väsentlig fråga, trots att detta grundläggs i vattenförvaltningens arbete och behov samt kommer att påverka nästa förvaltningscykel med avseende på resurser och samverkan.

Varken den nationella planen för omprövning av vattenkraften eller ovan angivna föreskrifter beskriver hur Vattenmyndighetens arbete med att klassificera och utnyttja det utrymme för kraftigt modifierade vattenförekomster (KMV) som finns hänger ihop som en helhetsprocess. Det går att skymta i Havs- och Vattenmyndighetens konsekvensbeskrivning där man anger att *”Föreskrifterna föreslås träda i kraft i anslutning till att den nationella planen blir gällande. Föreskrifterna bidrar då till att underlätta eventuell översyn av klassificering, förklarande av KMV och utpekande av undantag vid behov i samband med genom-förande av den nationella planen.”*

Kommun ställer sig frågan om detta betyder att översynen av klassificering, förklarande av KMV och utpekande av undantag, görs innan genomförande av nationell plan för omprövning av vattenkraften för att ge tid och utrymme för eventuell dialog med berörda, ex. kommunerna? Om så – hur ser den processen ut och på vilka grunder kan förslaget på att vattenförekomst utses till KMV överklagas? Att förutsättningarna är klarlagda inför omprövningen måste vara en miniminivå för samtliga aktörer för att lägga an behovet för bl.a. sökanden vilket underlag som behövs inför omprövningen? Tydligheten kring fortsatt arbete är viktigt för att inte ambitionerna att uppnå god status i vissa vattendrag minskar ifall dessa förklaras som KMV?

Med koppling till ovanstående så finns inte heller beskrivet hur processen ser ut kring den regionala samverkan som man trycker på efter beslut av den nationella planen. I en regional samverkan bör rimligtvis även kommunen bli berörd.

Kommunen anser att det är olyckligt att inte helheten beskrivs bättre då vattenförvaltningens komplexitet inte tydliggörs eller när i processen berörda kommer att bli delaktiga. Att både Havs- och Vattenmyndigheten och Vattenmyndigheten ansvarar för och driver vattenförvaltningen i Sverige ger ett behov av synkronisering av både ärenden och kommunikation mellan varandra men framför allt utåt till Sveriges övriga aktörer.

Vattenförvaltningens syfte och förklarande av KMV

Vattenkraften är viktig för Sverige men grund syftet med vattenförvaltningen är att värna våra vatten och dess ekosystem. Med kravet att använda sig av KMV finns en möjlighet att Sverige sänker kraven och därmed även förväntan på moderna miljödomar för exempelvis vattenkraften. Utan bra miljödomar för vattenkraften – som vi vet påverkar vattenförekomsterna – riskerar incitament för många olika aktörer att försvinna för att verka för en bättre vattenkvalitet och ekosystem.

Vattendragens naturliga funktioner är i de flesta fall kraftigt försämrade genom mänsklig aktivitet där dammar och vattenreglering utgör den största påverkan. Av ovan nämnda skäl är det oerhört viktigt att våra vattendrag i så stor grad som möjligt öppnas upp för naturliga processer. Kommunen menar att den ekologiska grundfunktionen i våra vattenförekomster måste få vara vägledande och att naturvärdena därför ska prioriteras över vattenkraftens intressen.

KMV-klassning riskerar att sänka synen på ett vattendrags naturvärden och ska därför användas restriktivt. Kommunen anser att vatten med påverkan av mänsklig aktivitet, kraftig eller måttlig, ska inte undantas från miljöförbättrande åtgärder genom KMV-klassning. Även i dessa finns vinster att göra med miljöförbättrande åtgärder.

Möjligheten att återställa vatten som modifierats ska tas med i beräkning. Hänsyn ska tas till att även åtgärder som i dagens perspektiv anses orimliga kan bli aktuella i framtiden. För småskalig vattenkraft där elproduktionen är försumbar i ett nationellt perspektiv ska utrivning och återställning av vattendraget vara första alternativet. I dessa mindre vattendrag där utrivning och återställning är tillgängligt med relativt enkla medel är det extra viktigt att inte KMV-klassning används.

Synpunkter på HMFVS 2017:20

Att Vattenmyndigheten enligt 8 h § ska tillgängliggöra underlag i angivet datasystem samt sammanfatta och presentera informationen på ett lättförståeligt sätt är utmärkt. Här vill kommunen tillägga att det finns behov av information på ett lättförståeligt sätt som inkluderar hela vattenförvaltningscykeln med dess många olika faser. Vattenmyndigheten bör också åläggas - att på ett pedagogiskt sätt erbjuda utbildningar och inte enbart vägledning till berörda aktörer, ex. kommuner kring de krav som ställs i vattenförvaltningen och dess föreskrifter.

Synpunkter på HMFVS 2013:19

Vid klassificering av status på våra vattenförekomster med förklarande av KMV så bör föreskrifterna ange hur samrådsprocessen kring dessa olika delprocesser ska ske. Ett förklarande av KMV kan beröra många olika aktörer i samhället som har investerat både tid och pengar i ett återställningsarbete. Ska vattenförvaltningen ske i dialog och samråd med samhället bör detta tydliggöras i detta skede.

Konsekvensutredning

Konsekvensutredningen är i sin helhet mer en samhällsekonomisk konsekvensanalys. Kommunen saknar dock en beskrivning av vilka positiva konsekvenser för miljön - om några - som man bedömer kommer att fås genom föreskrifterna. Konsekvensutredningen skulle tydligare kunna beskriva konsekvenserna av tvånget att använda sig av KMV utifrån att *"fler vattenförekomster förklaras som KMV och medges undantag från att nå god status/potential."*

Tillväxtavdelningen

Marianne Dahlbäck 0660-88 372

marianne.dahlback@ornskoldsvik.se

På s. 6 i konsekvensutredningen står att: ” De ändringar i föreskrifterna som blir följden av ändringar i överordnad författning konsekvens utreds inte här, eftersom det handlar om tvingande regler. Det innebär att Havs- och Vattenmyndigheten inte har rådighet att föreskriva något annat än vad som anges i den överordnade författningen.” Kommunen anser att det finns anledning att redogöra för konsekvenserna av dessa ändringarna i alla fall. Detta för att skapa en beredskap för eventuella negativa samhällsekonomiska och/eller miljömässiga konsekvenser.

Konsekvensutredningen anger att ”revideringarna som föreslås i föreskriften HVMFS 2017:20 tydliggör förklarande av KMV. Syftet är även pedagogiskt eftersom förklarande av KMV inte är ett led i klassificeringen utan är en kategorisering av en vattenförekomst.” Kommunen anser att föreskrifterna för en lekman inte är så pedagogiska att detta syfte framgår.

I konsekvensutredningen anges vidare att Havs- och Vattenmyndigheten konstaterar att ändringarna i föreskrifterna, som avser särskilt vissa moment i vattenförvaltningen, kommer att träda i kraft efter att dessa moment har arbetats igenom enligt ordinarie förvaltningscykel. Genom den nya lagstiftningen blir det dock aktuellt med en mer adaptiv vattenförvaltning där statusklassificering och normsättning kommer ses över mer löpande. Här borde konsekvensbeskrivningen ha inkluderat en beskrivning av hur detta påverkar förvaltningscykeln och dess olika samrådsförfaranden med berörda. Kommer förvaltningscykeln att förändras? Om så – hur?

Att Vattenmyndigheterna och länsstyrelserna förväntas få ökad arbetsbörda genom föreslagna ändringar är nog korrekt. Föreskrifterna ligger till grund för bland annat den omprövning av vattenkraften som ska genomföras. Havs- och Vattenmyndigheten redogör själv i den nationella planen för behovet av en regional samverkan som krävs inför denna omprövning – där kommunerna bör anses bli berörda. Med en mer adaptiv vattenförvaltning och den 20 års period med omprövningar som planeras så kommer resursbehovet för Sveriges kommuner också att öka, vilket bör erkännas och tydliggöras av samtliga huvudansvariga aktörer för vattenförvaltningen.

Örnsköldsviks kommun

Per Nylén
Kommunstyrelsens ordförande